

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3330

Vragen van het lid **Leijten** (SP) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht dat gemeenten de eigen bijdrage als melkkoe gebruiken* (ingezonden 24 augustus 2015)

Antwoord van Staatssecretaris **Van Rijn** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 9 september 2015)

Vraag 1

Hoe oordeelt u over het bericht dat gemeenten de eigen bijdrage die mensen moeten betalen voor zorg flink hebben verhoogd, waardoor steeds meer mensen afzien van zorg? Kunt u uw antwoord toelichten?¹

Antwoord 1

Voor een uitgebreide uiteenzetting verwijs ik u naar mijn (parallel verzonden) brief in reactie op de commissiebrief inzake het verzoek om een reactie op de uitzending van Nieuwsuur d.d. 24 augustus 2015 inzake «Forse verhoging eigen bijdragen zorg door gemeenten». Het bericht in het Financieel Dagblad gaat over dezelfde thematiek als de uitzending van Nieuwsuur. Mijn reactie op het bericht is eveneens van gelijke strekking. Conform het Regeerakkoord is de 33%-korting op de extramurale eigen bijdragen vanaf dit jaar komen te vervallen. Het effect van het vervallen van de 33%-korting verschilt per persoon omdat de hoogte van de eigen bijdrage voor extramurale zorg ook afhankelijk is van het inkomen, vermogen, de gezinssituatie en de leeftijd van een persoon (al dan niet de pensioensgerechtigde leeftijd hebben bereikt). Voor mensen met een laag inkomen betekent het vervallen van 33%-korting daarom in absolute zin een minder groot effect.

Vraag 2

Hoeveel bestaande cliënten haken af van zorg, en hoeveel nieuwe cliënten zien af van de zorg, omdat ze de kosten te hoog vinden? Bent u bereid dit uit te zoeken, en de Kamer hierover te informeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Deze aantallen zijn niet bekend. Door mij noch door gemeenten wordt geregistreerd of cliënten afhaken of afzien van ondersteuning. Dit laat onverlet dat ik het in algemene zin van belang vind dat de toegankelijkheid

¹ Gemeenten gebruiken eigen bijdrage als melkkoe, FD 24-08-2015

van ondersteuning niet wordt gehinderd door de hoogte van de kosten voor de cliënt. Voor wat betreft algemene voorzieningen geldt dat ik in het onderzoek naar aanleiding van de motie van lid Keijzer², naar de mate waarin gemeenten eigen bijdragen voor algemene voorzieningen vragen, bij gemeenten laat nagaan in hoeverre de eigen bijdragen voor de algemene voorzieningen een belemmering vormen om gebruik te maken van de algemene voorziening. Het onderzoek is naar verwachting eind september gereed. Dit betekent dat ik u over de uitkomsten van het onderzoek in de volgende voortgangsrapportage HLZ zal kunnen informeren.

Vraag 3

Wat vindt u ervan dat de kosten voor begeleiding en dagbesteding vooral gestegen zijn voor mensen met een gemiddeld of hoger inkomen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 3

Zoals hierboven uiteengezet viel deze ontwikkeling te voorzien. Niet alleen de 33%-korting is komen te vervallen, maar daarnaast gelden in de Wmo 2015 geen landelijke tarieven/kostprijzen. De kostprijs die de gemeente kan doorgeven aan het CAK is gemaximeerd aan de hand van de kostprijs die de gemeente zelf verschuldigd is. Dit kan betekenen dat de kostprijs (aanzienlijk) hoger is dan het landelijk (fictieve) tarief dat op grond van de AWBZ voor extramurale zorg van toepassing was. Cliënten zullen dit merken, in het geval zij voorheen nog niet hun maximale eigen bijdrage betaalden. Voor cliënten met een laag inkomen geldt een relatief lage maximale eigen bijdrage, waardoor het effect van het hanteren van het tarief conform de kostprijs die aan de aanbieder wordt betaald, niet zo groot is voor de cliënt. Dit verklaart waarom de stijging vooral merkbaar is voor mensen met een gemiddeld of hoger inkomen die relatief weinig ondersteuning en zorg afnemen en dus de feitelijke kosten betalen in plaats van de van toepassing zijnde maximale periodebijdrage (die voor hen hoger ligt).

Vraag 4

Hoe vaak komt het voor dat de eigen bijdrage voor mensen per uur hoger uitvalt dan wat de gemeente aan de zorgaanbieder hiervoor heeft betaald? Bent u bereid dit uit te zoeken, en de Kamer hierover te informeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

In het bewuste artikel en de uitzending van Nieuwsuur worden – behalve de gemeente Huizen waar een specifiek tarief onjuist werd gehanteerd, hetgeen per ommegaande wordt aangepast – geen voorbeelden genoemd van gemeenten waar eigen bijdragen worden gevraagd die hoger zijn dan de kostprijs.

Echter, het lijkt erop dat een aantal gemeenten een gemiddeld tarief aan het CAK doorgeeft in verband met verschillende kostprijzen voor meerdere aanbieders van hetzelfde product. Dit is niet in overeenstemming met de wet en de gemeenten die het hier betreft, dienen dit aan te passen. Samen met de VNG en het CAK zal ik gemeenten hierop wijzen. Voorts merk ik hierbij op dat het onbekend is om hoeveel en om welke gemeenten het gaat. Het CAK beschikt niet over gegevens over prijsafspraken tussen gemeenten en aanbieders. Ik ben blij dat de VNG haar rol oppakt en actief onderzoekt waar dit een probleem is.

Vraag 5

Erkent u dat het vragen van een hogere eigen bijdrage dan de kostprijs die een gemeente er voor betaalt in strijd is met artikel 2.1.4. derde lid van de Wmo 2015 (Wet maatschappelijke ondersteuning)? Kunt u uw antwoord toelichten?

² Vergaderjaar 2014–2015, 34 104, nr. 49

Antwoord 5

Ja. Er kan geen misverstand over bestaan dat de eigen bijdrage van de cliënt in geen geval hoger mag zijn dan de kostprijs die een gemeente aan de aanbieder(s) voor de dienst en/of voorziening betaalt.

Vraag 6

Bent u bereid de gemeentelijke verordeningen die in strijd met de wet zijn te vernietigen? Zo neen, waarom niet? Zo ja, welke procedure gaat u volgen?

Antwoord 6

Ik zal gemeenten, de VNG en het CAK er actief op wijzen dat geen kostprijzen mogen worden doorgegeven die hoger liggen dan de feitelijke kosten. Ik heb daarbij de mogelijkheid om van de bevoegdheden in het kader van artikel 2.6.8 van de Wmo 2015 en de Wet revitalisering generiek toezicht gebruik te maken.

Ik vertrouw er echter op dat dit niet nodig is. Daarnaast zie ik geen aanleiding om aan te nemen dat verordeningen moeten worden aangepast omdat het hier gaat om kostprijzen die de gemeenten aan het CAK doorgeven ten behoeve van de berekening van de hoogte van de eigen bijdrage. De gemeente dient in de verordening te regelen *op welke wijze* wordt berekend wat de kostprijs van de voorziening of dienst is. De kostprijs die een gemeente doorgeeft aan het CAK mag hier niet boven liggen.

Vraag 7

Wat is uw reactie op de uitspraken van de aanbieders die in het bericht aangeven dat de eigen bijdrage 30% tot 50% hoger is dan toen de zorg nog door het Rijk werd geregeld? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 7

Deze toename is verklaarbaar. Zoals hierboven beschreven is de feitelijke eigen bijdrage voor cliënten hoger geworden als gevolg van het vervallen van de 33%-korting op de eigen bijdrage. Daarnaast werd in de AWBZ een vast (en fictief) uurtarief gebruikt van € 14 waarop de eigen bijdrage werd gebaseerd.

Vraag 8

Bent u bereid per gemeente de hoogte van de eigen bijdrage op een rij te zetten, mogelijk met behulp van het Centraal Administratiekantoor, en de Kamer zo snel mogelijk dit overzicht te sturen, maar in ieder geval vóór de behandeling van de begroting VWS voor 2016?

Antwoord 8

Nee. De eigen bijdrage is per persoon verschillend en afhankelijk van onder meer diens leeftijd, huishoudsamenstelling en inkomen. Ook in het publiceren van een overzicht van gemeentelijke kostprijzen zie ik geen meerwaarde. Navraag bij het CAK leert dat het om een overzicht van circa 23.500 kostprijzen gaat. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Wmo 2015 ligt bij de colleges van burgemeester en wethouders en de gemeenteraden in de gemeenten. Om die reden wordt informatie over kostprijzen niet door mij geregistreerd. Het is echter wel van belang dat cliënten op de hoogte zijn van kostprijzen. Daar waar dat niet het geval is, heb ik gemeenten gevraagd dat alsnog duidelijk te maken.

Vraag 9 en 10

Kunt u aangeven hoeveel gemeenten de eigen bijdrage berekenen op basis van het totale inkomen of op de bestedingsruimte die mensen hebben? Deelt u de mening dat het het beste zou zijn als mensen op basis van hun werkelijke bestedingsruimte de eigen bijdrage berekend krijgen? Zo neen, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u regelen dat dit de procedure wordt voor alle gemeenten?

Antwoord 9 en 10

Hierboven heb ik u het wettelijk kader geschetst op basis waarvan de gemeentelijke eigen bijdrage wordt berekend. De vaststelling van de eigen bijdrage wordt door het CAK gedaan. Daarbij wordt niet alleen rekening gehouden met het (verzamel)inkomen, maar ook met het vermogen. De

definitie van het begrip bestedingsruimte is mij niet bekend, het begrip wordt ook niet door het CAK gehanteerd. Ik vind het wel van belang dat gemeenten maatwerk leveren en wanneer zou blijken dat de bestaande systematiek in individuele gevallen leidt tot een onwenselijke uitkomst, de gemeente in zo'n geval borgt dat een cliënt niet om financiële redenen afziet van ondersteuning. De Wmo 2015 geeft gemeenten ook die opdracht en de bijbehorende mogelijkheden. In mijn brief aan de wethouders zal ik gemeenten daar nogmaals op wijzen.